

Centráčik

Občasník pre žiakov Spojenej školy, zložka Základná škola

December 2017

Prváci právoplatnými žiakmi SŠ

Nebud' otrok drog

Potraviny nepatria do koša

**Spojená škola, ZŠ
Centrálňa 464
Svidník**

Slovo na úvod

Milí čitatelia.

Pred 15 rokmi vyšlo historicky prvé číslo nášho školského časopisu Centráčik. Za pätnásť rokov sa pri jeho tvorbe vystriedalo veľa redaktorov, ktorí pracovali v literárnom či v novinárskom krúžku a pomáhali tvoriť jednotlivé čísla časopisu. Dnes sú z nich učitelia, lekári, právnici, ale, veríme, najmä zodpovední ľudia. Sme radi, že za tie roky Centráčik našiel svojich priaznivcov a aj dnes prináša aktuality, úvahy, zamyslenia, oboznamuje o projektoch, súťažiach a úspechoch žiakov SŠ.

Zaželajme si do ďalšej práce veľa nápadov a najmä nadšencov, ktorí budú písať ďalšiu kapitolu centráčikovského života.

Kolektív Centráčika

Obsah

Slovo na úvod	2
Čo nás zaujalo.....	3
Rendezvous so Štefánikom	4
Viem, čím budem a prečo.....	5 -6
Superžena 18. storočia.....	7 - 8
Potraviny nepatria do koša.....	9 -10
Záchrana som ja	11
Spoznávame náš región	12
Nebud' otrok drog.....	13- 14
Začíname adventné obdobie.....	16
Keď kopne múza.....	17
Zahviezdili v súťažiach.....	18

Čo nás zaujalo zo života školy

Holokaust znamenal zlo v dejinách ľudstva

13. septembra sme si na škole pripomenuli výročie temného historického obdobia, obdobie holokaustu, ktoré poznačilo ľudské dejiny. Naším žiakom sme ho znázornili v rôznych podobách, a to ako detské práva a slobody, základné práva so zdôraznením na hodnoty dnešného života, ktoré boli kedysi utláčané. Lietajúci balón, ktorý deti vytvorili, obsahoval základnú myšlienku: „*Leťme spolu za šťastím!*“ Náučná beseda, ktorá bola zameraná na narastajúce zlo

a násilie v dejinách ľudstva, bola určená pre žiakov druhého stupňa ZŠ. Hľadali sa odpovede na otázku, prečo sa zlo v dejinách rozvinulo. Základnou myšlienkou bolo ukázať žiakom, že v každom rozhodnutí treba využívať vlastný rozum a úsudok a nenechať sa nikým ovládať a byť ovládaný.

Slávnostná imatrikulácia prvákov

V popoludňajších hodinách 16.11.2017 za prítomnosti rodičov a príbuzných sa na škole uskutočnila slávnostná imatrikulácia prvákov. Na pamiatku tohto výnimočného dňa prváci dostali sladkú „spomienkovú“ medailu a imatrikulačnú čiapku s menom. Nasledoval príhovor riaditeľky školy **RNDr. Márie Makutovej**, ktorá pochválila žiakov za vedomosti a šikovnosť, rodičom poďakovala za prejavenú dôveru. Všetko sa dialo pod dohľadom Zahrajka a Spievanky.

Všetkých prítomných nakoniec čakalo malé občerstvenie, ktoré pre nich pripravili učitelia.

Záložka do knihy spojila Spojenú školu a ZŠ Bieloruská, Bratislava

Spojená škola, zložka ZŠ sa aj v tomto školskom roku zapojila do projektu **Záložka do knihy spája školy**. Našou partnerskou školou sa stala ZŠ, Bieloruská 1, Bratislava. V mesiaci október žiaci 1. - 9. ročníka a deti ŠKD vyrábali záložky do knihy na tému **Tajuplný svet knižných príbehov**. Spolu vyrobili 224 záložiek. Záložky sme roztriedili, zabalili a vložili do balíčka.

Pribalili sme tiež informačný bulletin o našej škole, aby spoznali našu činnosť a aktivity našich žiakov. Veríme, že sa našim rovesníkom páčili.

Aj my sme sa dočkali a žiakom sme mohli rozdať záložky od kontaktnej školy. Aj takýmto spôsobom sa pomyselné spojili žiaci dvoch vzdialených škôl.

Rendezvous so Štefánikom

Z príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc zorganizovala naša Spojená škola, zložka ZŠ 23.10.2017 pre žiakov podujatie pod názvom **Rendezvous so Štefánikom**. Do priebehu podujatia sa zapojilo všetkých 217 žiakov rôznymi aktivitami, hrami, scévkami, čítaním, kvízom, krížovkami, komunikáciou, a to všetko zábavným učením.

Na hlavnej chodbe bola umiestnená nástenka vytvorená žiakmi k téme školského podujatia a boli vystavené dostupné materiály, časopisy a knihy, ktoré záujemcom priblížili osobnosť Štefánika. Potom už nasledovali pripravené aktivity v jednotlivých ročníkoch.

Aktivita Som Milan Rastislav Štefánik bola určená pre prvý stupeň ZŠ. Žiak siedmeho ročníka Filip Vygoda vo vojenskom oblečení priblížil mladším spolužiakom jednoduchou formou osobu M. R. Štefánika. Táto aktivita mala u detí veľký úspech.

Žiaci šiesteho ročníka Emmka a Adrián predviedli dramatizáciu poviedky z knihy Jaroslava Rezníka Oči plné oblohy. Nasledovali tvorivé výtvarné dielne a lúštenie osemsmeroviek, v ktorých žiaci hľadali slová, viažuce sa na predchádzajúce aktivity o Štefánikovi. Boli to slová, ako vedec, Bradlo, astronóm, vojak, kúzelník, letec, generál, hviezdy, mohyla... Ďalšie aktivity pre starších žiakov: Posol hviezdnych diaľav, Milan Rastislav Štefánik ako astronóm, diplomat, cestovateľ, M. R. Štefánik v zrkadle našej doby, Čo by nám povedal M. R. Štefánik a kvíz Čo vieme o mužovi, ktorý zomrel príliš skoro. V popoludňajších hodinách pokračoval MDŠK v troch oddeleniach ŠKD.

Takáto forma učenia podporuje u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici a k čítaniu, ale predovšetkým k poznávaniu nového.

Mgr. A. Lažová

Viem, čím budem a prečo

Do celoslovenskej súťaže Viem, čím budem a prečo boli zaslané práce týchto žiakov: **Diany Gabriely Džalajovej, 5.AZ, Kristíny Pilipovej, 5.AZ, Diany Feckaninovej, 7.AZ, Saníny Oreničovej, 7.AZ, Barbory Sirokovej, 7.AZ, Michaely Surdeníkovej, 8.AZ a Soni Cimbalovej, 9.AZ.**

Čím chcem byť a prečo? Pre mňa je to tvrdý „oriešok“.

Čím chcem byť a prečo? Táto otázka je pre niekoho dosť tvrdý oriešok a ja nie som výnimkou. Samozrejme, sú predmety, ktoré obľubujem a zasa tie, ktoré nemusím. Viem, že si môžem vybrať len raz, preto si chcem vybrať správne. Krok ako si vybrať zamestnanie nebude ľahký. Ale jedno viem. Chcela by som niečo nové vymyslieť, nejakú pomocť ľuďom, chcela by som byť spoločnosti užitočná.

Už veľa ľudí sa ma opýtalo, čím chcem byť v dospelosti. Keď som mala päť rokov, odpovede boli väčšinou ako princezná, astronautka, superstar a podobne. Potom som ale prišla na to, že je to pre obyčajný ľudský život nemožné vystriedať toľko povolání. Onedlho som svoj názor zmenila a chcela som sa stať zverolekárkou. Lenže môj názor bol zasa zmenený nemám rada biológiu. Postupom času mi dochádzali ciele a aj povolania, v ktorých by som sa presadila. Moje ciele sa zasa obnovili na druhom stupni ZŠ. Keď som zvažila, čo ma baví a čo nie, vyšlo mi, že chcem byť výtvarníčka. Maľovanie ma odjakživa bavilo. Pri ňom som bola akosi vo svojom svete. Vo svete bez stien a obmedzení. Pri ňom som sama sebou. Lenže baví ma tiež slovenský jazyk a literatúra. Taktiež technika, telesná výchova, informatika a hudobná výchova. Keď si to tak dám dokopy, som zmätená. Som tichý, srdečný, dobrý, nápomocný a štedrý človek. Rozmýšľala som aj nad učiteľkou.

Ved' v dnešnej dobe záleží podľa mňa na učiteľoch a na základnom vzdelaní. Je lepšie sa odraziť zo super štartu, čo je základná škola, ako začať sa tým zaoberať na strednej škole. Myslím, že čím lepší učiteľ, tým lepšie vzdelaný žiak. Keby som bola učiteľkou, pomohla by som mnohým deťom pri vzdelávaní. Ale odradilo ma to, že učitelia mávajú nižší plat. Pri výbere školy a taktiež budúcnosti je potrebná dobrá motivácia. Potom je ten výber ľahší. Ako som už spomínala, chcem v živote tvoriť niečo nové, čo pomôže ľuďstvu. A v súčasnosti pre mňa spĺňa všetky moje ciele, sny a požiadavky technika.

Technika je pre mňa ako stvorená. V súčasnosti by sme sa bez nej nezaobišli. Baví ma hlavne technické kreslenie. Prístroje v domácnosti, ako napr. vysávač, chladnička, sporák s rúrou na pečenie a varenie, „Alžbetka“ (naša práčka), vodovod, elektrina, plyn, to sú už pre nás vymoženosti, bez ktorých si život nevieme predstaviť a bez nich by sme sa ťažko zaobišli. Lenže aj tieto spotrebiče a energie musel niekto v minulosti vymyslieť a vyrobiť. Jej uplatnenie je naozaj v každom odbore. Technika nám otvára nové obzory a uľahčuje život ľuďom. Podľa mňa zabezpečí aj zaujímavú perspektívu pre každého, koho si toto povolanie podmaní. Preto by som sa chcela stať dobrou techničkou.

Barbora Siroková, 7.A

Čím chcem byť a prečo?

Bol prvý septembrový deň a ja som nastúpila do školy ako učiteľka. Splnil sa mi sen, pretože od malička som chcela byť učiteľkou. Bol to pre mňa úžasný pocit stáť pred deťmi.

Prvý deň v škole som s úsmevom vstúpila do triedy svojich žiakov. Predstavila som sa a potom boli na rade žiaci. Veľmi sa mi to páčilo, keď som videla v ich očiach očakávanie a radosť z toho, že majú novú učiteľku. Žiaci boli milí a poslušní. Nemala som žiadne problémy. Bol to pre mňa úžasný deň, ktorý som strávila v škole.

Nasledujúce dni sme si rozdali knihy a pomaly sme sa začali učiť. Prvé hodiny sme si opakovali učivo. Potom po niekoľkých dňoch sme začali písať písomky, testy a rozcvičky. Bolo to pre mňa nové poznanie, ale úžasné, keďže som mohla opravovať písomky, rozdávať známky a najmä naučiť deti novým vedomostiam, učiť ich spoznávať svet a veci v ňom.

Žiakom, ktorí boli slabší v učení, som navrhla doučovanie, aby aj oni mali možnosť si zlepšiť známky a najmä získať nové

vedomosti. Vybrala som si aj krúžky. Zvolila som si so zameraním na slovenský jazyk a matematiku. Práve tieto predmety som vyučovala. Na krúžku som žiakom vysvetľovala učebné látky, ktoré nepochopili, a tým, ktorým to veľmi v škole a v učení nešlo pre iné rôzne príčiny, som podala pomocnú ruku a snažila som sa u nich prebudiť záujem o učenie. S deťmi som organizovala aj rôzne výlety, exkurzie rôzne aktivity... Žiakom sa to veľmi páčilo a ja som bola spokojná. Zistila som, že byť dobrým učiteľom si vyžaduje mnoho úsilia, práce na sebe a najmä empatie. Ale čo bolo najdôležitejšie, mne sa to podarilo aj vďaka tomu, že ku všetkým žiakom som pristupovala rovnako a snažila som sa byť objektívna.

Čo poviete, vybrala som si správne? Myslím si, že určite. A hoci toto všetko je zatiaľ iba v mojej hlave, nejako takto by som si predstavovala svoje povolanie v budúcnosti.

Sabína Oreničová, 7.A

Moje budúce povolanie

Na svete je veľa povolaní, ktoré deti ako som ja láka. Už teraz si predstavujem, že sedenie v lavici vymením za lietanie po svete. Čím chcem byť? No predsa letuška. Vždy by som bola pekne oblečená, spoznávala nové krajiny a hovorila rôznymi jazykmi.

Chcela som byť aj policajtkou. Bavilo by ma pomáhať a ochraňovať slabších a vyšetřovať rôzne prípady. Istý čas som chcela byť aj zverolekárka, lebo ma lákalo starať sa o zvieratká. Keď sme s kamarátkami našli opustené mačiatko, starali sme sa oňho a hľadali mu nový domov. No po pár dňoch ma

to, bohužiaľ, prešlo. Rozmýšľala som, že budem chemička, že budem skúmať veci okolo seba, robiť pokusy a snívala som o tom, že vymyslím liek pre choré deti, aby už nikdy netrpeli.

Ale možno budem učiteľka ako moja mamka, lebo je mojím veľkým vzorom. Rada by som učila tie najmenšie deti na prvom stupni, lebo naučiť ich čítať a písať je základ do celého života. Zatiaľ ešte nie som rozhodnutá, aké povolanie by ma naozaj bavilo. Mám veľa času pred sebou a mnoho možností spoznávať rôzne povolania.

Kristína Pilipová, 5.A

Superžena 18. storočia

Mária Terézia bola celkom určite najvýznamnejšou ženou habsburskej dynastie a kľúčovou postavou v politike 18. storočia. Svet ju doteraz pozná ako kráľovnú, cisárovnú, vojvodkyňu, osvietenú panovníčku a reformátorku. Aká bola Mária Terézia?

Princezná

Mária Terézia bola dcérou Karola VI. Habsburského a Alžbety Kristíny Brunšvicko – wolfenbüttelskej. **Narodila sa 13. mája 1717** a pri krste dostala meno Maria Theresia Walburga Amalia Christina. Vyrastala so svojou, o rok mladšou sestrou Máriou Annou, ďalší dvaja súrodenci zomreli ešte v detskom veku. O prísnu výchovu princeznej, rovnako ako aj o jej dobré vzdelanie sa už od jej šiestich rokov starali jezuiti. **Naučila sa po francúzsky, taliansky, španielsky, latinsky a nemecky. Orientovala sa v cirkevných aj svetských dejinách, venovala sa matematike.** Ako 15-ročná dostala vychovávateľku, grófkou Karolínu von Fuchsovú-Mollardovú, ktorá sa stala jej najdôvernejšou radkyňou a priateľkou.

Žena na tróne

Posledným mužským potomkom Habsburgovcov bol otec Márie Terézie, Karol VI. Z jeho štyroch detí sa dospelosti dožili len dve dcéry a keďže rátal s možnosťou, že syna sa dočkať nemusí, ešte v roku 1713 vydal nový nástupnícky poriadok, tzv. pragmatickú sankciu. Ňou nariadil, aby sa v prípade absencie mužského potomka mohla ujať vlády žena a habsburské územia ostali nedeliteľné. **Keď v októbri 1740 zomrel, trón zdedila Mária Terézia a stala sa tak uhorskou a českou kráľovnou a tiež rakúskou arcivojvodkyňou.**

Svadba

V mladosti mala Mária Terézia veselú, dobrosrdečnú povahu, rada sa bavila, tancovala aj spievala, milovala jazdu na koni. Nebola však márnivá, mala povest' pracovitej a zodpovednej ženy, navyše štedrej a veľkorysej. Vydala sa z lásky za vojvodu Františka Štefana Lotrinského. **Mária Terézia a František Štefan si svoje áno povedali 12. februára 1736 v augustiniánskom kostole vo Viedni.** Nevesta mala vtedy 18 rokov, ženích 27. Oddával ich pápežský nuncius a po veľkolepej trojdňovej svadbe odcestovali mladomanželia do Mariazellu, kde si nechali požehnať veľkú rodinu. **Postupne sa im narodilo 16 detí.** Keď v roku 1765 náhle zomrel, veľmi ju to zasiahlo. Do konca života si obliekala už len čierne smútočné šaty, dala sa ostriať, rozdala svoje šperky a v listoch písala o svojom veľkom žiaľ a bolesti. V jej modlitebnej knižke sa našiel lístoček s takouto poznámkou: Mój šťastný manželský stav trval 29 rokov, 6 mesiacov, 6 dní...

Korunovácia

Slávnostná korunovácia sa konala v bratislavskom Dóme sv. Martina 25. júna 1741. Po troch storočiach vlády mužov malo Uhorsko kráľovnú, čo bola významná zmena. Samotný akt korunovácie sa odohral počas slávnostnej omše, keď uhorský primas položil na hlavu novej kráľovnej svätoštefanskú korunu. Nasledoval sprievod cez mesto. Na rozdiel od svojich mužských predchodcov absolvovala Mária Terézia korunovačnú cestu nie na koni, ale sa viezla v koči.

Neskôr, v roku 1743 bola osobitne korunovaná aj v Prahe. Svojich 16 detí porodila Mária Terézia v rozpätí 19 rokov. Napriek tomu, že všetky jej deti mali svoje pestúnky, ako matka sa v rodine snažila vytvárať atmosféru pohody a s deťmi bola v dennom kontakte. Zároveň bola na ne prísna, vyžadovala od nich poslušnosť, viedla ich k zbožnosti, stanovila im presný rozvrh dňa a v šiestich rokoch začala s ich vzdelávaním.

Mária Terézia- reformátorka

Mária Terézia začala budovať armádu, ktorú dostala pod jednotné vedenie a vybavila ju novou technikou. S rovnakým odhodlaním sa venovala vnútornej politike a správe svojej krajiny. Obklopila sa vzdelanými poradcami a práve oni iniciovali mnohé reformy týkajúce sa všetkých oblastí vtedajšieho života. **Zreformované bolo zdravotníctvo, školstvo, súdnictvo, armáda aj viaceré zložky hospodárstva.** Vďaka tomu sa úroveň štátu postupne zlepšovala a svojmu nástupcovi, synovi Jozefovi II., odovzdala panovníčka silnú modernú krajinu.

To všetko stihla Mária Terézia za svojich 63 rokov života. Zomrela 29. novembra 1780 po tom, ako prechladla na love bažantov. Pochovali ju vedľa nebohého manžela do rodinnej kapucínskej hrobky vo Viedni.

Mária Terézia a školstvo

Prvým hlásateľom povinnej školskej dochádzky bol Jan Amos Komenský. **Jeho myšlienka sa na území Rakúskej monarchie začala realizovať až v 2. polovici 18. storočia, za vlády cisárovnej Márie Terézie.** Školská reforma prišla na rad ako jedna z posledných reforiem, pomocou ktorých osvietená panovníčka menila feudálnu ríšu na moderný centralizovaný štát. **V roku 1774 uzrel svetlo sveta Všeobecný školský poriadok, ktorého hlavným autorom bol Ignác Felbiger.** Všeobecný školský

poriadok rozlišoval tri druhy verejných škôl: triviálne, hlavné a normálne. O ich zriaďovanie sa starali obce a školskí patróni z radov šľachty. **Deti z chudobných rodín boli oslobodené od platenia školného. Jednotriedne triviálne školy boli pri sídlach farských kostolov.** Deti v nich jeden učiteľ učil čítať, písať, počítať a náboženstvo. Najdôležitejším krokom celej reformy bolo zavedenie povinnej šesťročnej školskej dochádzky pre deti od šesť do 12 rokov. Možnosť chodiť do školy dostali po prvý raz aj dievčatá, ktoré dovtedy nemali takmer žiadnu možnosť vzdelávať sa. Tresty za nedodržiavanie dochádzky zaviedol v roku 1781 syn Márie Terézie Jozef II. **Povinná školská dochádzka sa realizovala veľmi pomaly. Uhorský parlament prijal príslušný zákon až v roku 1868.** Sociálny a národnostný útlak spôsobil, že na slovenských dedinách sa až do roku 1918 praktizovala veľmi často namiesto šesťročnej iba troj - až štvorročná školská dochádzka v zimných mesiacoch. Starí ľudia spomínali, že v ich rodinách sa do školy chodilo dve, tri alebo aj štyri zimy, lebo počas ostatných mesiacov deti pomáhali na gazdovstve.

Spracované podľa internetu

Potraviny nepatria do koša

Prečo potraviny nepatria do koša?

Zamysleli ste sa už niekedy nad tým, koľko potravín ste už vyhodili do koša? Určite, tak ako každý človek, aj vy ste do koša vyhodili nespočítateľné množstvo potravín! A to je zlé!

Pozrime sa na deti z Afriky a Ázie. Čo by ony dali za to, keby mali toľko jedla ako my! Nevie, čo si o tom myslíte vy, ale podľa mňa by s tým jedlom nezaobchádzali tak, ako to robíme my. Možno by ho nevyhadzovali do koša, keď vedia, ako sa žije bez jedla a vody. Niektorí sa živia doslova iba blatom a špinavou vodou. Predstavme si, že by sme nemali čo jesť, potom by sme jedlo už nehádzali do koša. Určite tomu jedlu nič nebude, keď ho zjeme deň, dva po dátume spotreby, pretože niektoré potraviny vydržia dlhšie ako je minimálny dátum spotreby.

Cez prázdniny sme boli v tábore, kde sme dojili kozy. Trvalo nám to dosť dlho, kým sme nadojili 10 litrov kozieho mlieka. A z 10 litrov mlieka sme urobili malú hrudku kozieho syra. To ešte nehovorím, čo všetko sme ku tomu museli pridať, aby vznikol syr. Bača nám vysvetľoval, že ak si za tú hrudku bude pýtať 10 eur, tak sa ľudia čudujú, prečo chce tak veľa eur. Ale nikdy sa nezamysleli, koľko vlastnej práce do toho dal a koľko litrov mlieka na tú malú hrudku syra spotreboval. A potom príde

niekto, kto si môže dovoliť všetko, lebo má peniaze, a potraviny putujú do koša len preto, lebo nemá na to chuť, chce si kúpiť čerstvejšie alebo ...

Už aj my doma nevyhadzujeme potraviny do koša a snažíme sa to naučiť aj našich blízkych. Ale najdôležitejšie je to naučiť v rodine deti, aby si jedlo vážili, nehádzali ho do koša. Veď aj nezjedené sa dá ešte využiť napríklad pre hydinu alebo dobytok. Niekedy aj moji spolužiaci nezjedia desiatu a končí v koši. No neraz ich učiteľka upozorní, aby dali ku košu a upratovačka nezjedené jedlo zoberie hydine. Potom aj z nezjedeného jedla je úžitok.

Vyhodené potraviny sú vlastne dôkazom toho, ako si ceníme prácu toho, kto ich vyrobil, sú dôkazom nášho vzťahu k práci, ktorá bola vynaložená na to, aby sa dostali na náš stôl. Preto by sme si pri kúpe potravín mali dobre rozmyslieť, čo kúpiť, aby sa tie potraviny, ktoré aktuálne nepotrebujeme, nedostali do nákupného košíka.

Verím, že sa naše správanie k potravinám a k jedlu zmení a uvedomíme si, že potraviny nepatria do koša, ale na tanier.

Diana Feckaninová, 7.A

DEŇ ZDRAVEJ VÝŽIVY SA NA ŠKOLE KONAL 18.10.2017

Prečo potraviny nepatria do koša?

Potraviny sú pre nás základ, aby sme naštartovali svoj deň. Vďaka nim získavame vitamíny a tak isto aj veľa energie. Pre náš život je dôležité najmä ovocie a zelenina. Ale prečo ich vyhadzujeme do koša?

Táto otázka ma zaujíma už dosť dlho, pretože v dnešnej dobe plytváme potravinami príliš. Práve preto tento rok zdražilo maslo o necelé euro. Prečo? Jena z príčin je, že ľudia plytvajú jedlom, kúpia ho, ale mnohokrát sa ho ani nedotknú. Skončí v koši a do domácnosti pribudnú nové potraviny, ktoré ani nepotrebujú, ale zväbi ich obal alebo jednoducho myslia si, že tie budú pre nich lepšie. A preto museli maslo zdražiť, lebo výrobcovia na Slovensku nemajú dostatok mlieka a iných ingrediencií na jeho výrobu.

V koši končia aj potraviny, ktoré sú po záruke necelý deň, aj keď chuť a kvalita potraviny je stále taká, ako keď ju kúpili v obchode.

Medzi najviac vyhodnené potraviny sa zaraďuje hlavne ovocie a zelenina. Majú malú

trvanlivosť a niektorí ľudia, ktorí si kúpia čerstvé ovocie, nekonzumujú ho a ani si neuvedomujú stratu peňazí. Ľudia by mali vedieť, koľko toho skonzumujú za týždeň a podľa toho by si mali kupovať potraviny, ktoré zjedia a nevyhodia ich s pocitom, že je to niečo nepodstatné, a preto sa toho človek musí zbaviť.

V minulosti najmä na dedinách ľudia nevyhodili ani kúsok chleba. Vedeli s potravinami dobre gazdovať a doslova všetko zužitkovať. Vážili si potraviny aj preto, lebo si ich sami dorábali. Vedeli si vážiť prácu.

Podľa mňa je trochu smutné, že si ľudia v dnešnej dobe nič nevážia. Neberú ohľad na to, či tie potraviny, ktoré kúpia, naozaj potrebujú. Pri nakupovaní nerozmýšľajú, ale kupujú „očami“. Naopak, ľudia v niektorých krajinách nezarobia ani na rožok, a predsa sú radi, že vyžijú aspoň z niečoho.

Toto je môj názor na plytvanie potravinami a dúfam, že ľudia niekedy pochopia, že potraviny nepatria do koša

Kristína Potomová, 6.A

Do súťažno-vzdelávacích aktivít **Hovorme o jedle** sa literárnymi prácami zapojili aj naši žiaci: **Diana Feckaninová, Sabína Oreničová, Laura Surdeníková, Kristína Potomová, Soňa Cimbalová** a získali diplomy za aktívnu účasť v súťaži. Navyše ŠKD bol vyhodnotený ako jeden z najlepších a získal v projekte zlaté pásmo.

Záchrana som ja

Naša Spojená škola vďaka výhre v projekte **ZÁCHRANA SOM JA** získala defibrilátor. Veľká vďaka patrí žiakom: Kahancovej, Šurinovej, Vygodovej a Irbekovej, ktorých projekt patril medzi 50 najlepších. Vďaka tomu našu školu v piatok 1. decembra 2017 navštívili záchranári a pripravili pre žiakov prvého stupňa ZŠ kurz prvej pomoci a v popoludňajších hodinách aj bezplatný kurz pre učiteľov.

Na prvom stanovišti ich učili poskytnúť prvú pomoc pri oživovaní plyšového macka. Prezradili aj jednoduchú pomôcku na zapamätanie dôležitého čísla 112 - máme jedny ústa, jeden nos a dvojce oči. Na druhom stanovišti sa dozvedeli ako pomôcť kamarátovi, keď sa bude dusiť. Vyskúšali si tzv. Gordonov úder medzi lopatky. Na poslednom stanovišti

riešili dopravnú nehodu a používanie bezpečnostných prvkov. Celým dňom deti sprevádzal ich obľúbený maskot Falcko. A aké prekvapenie pre nich pripravili záchranári na záver? Skutočný zásah prvej pomoci aj so sanitkou, ktorú si mohli pozrieť i z vnútra. Pre deti to bol naozajstný zážitok.

Aj vďaka takýmto preventívnym aktivitám sa Spojená škola stane miestom, v ktorom sa deti budú cítiť bezpečne, a získané vedomosti o prvej pomoci budú vedieť pohotovo použiť v rôznych nebezpečných situáciách

ŠKD

Spoznávame náš región

Aby sme zachovávali hodnoty do budúcnosti, musíme spoznávať a zaujímať sa o svoju krajinu, región, mesto, jeho históriu, tradície, kultúru, zvyky a o ľudí, ktorí sa o tieto hodnoty zaslúžili. Jedným z nich v našom regióne bol aj Emil Kubek.

Emil Kubek bol významný rusínsky kňaz, básnik, jazykovedec a rodolub, ktorý v rokoch 1885 -1904 pôsobil ako správca Gréckokatolíckej farnosti v Snakove. O tomto rusínskom básnikovi, jazykovedcovi, buditeľovi a predovšetkým vernom synovi rusínskeho národa, plného vlasteneckej úprimnosti a slovanskej uvedomelosti sa uskutočnil 25.októbra 2017 v klubovni Spojenej školy vo Svidníku kvíz pre žiakov 7. – 9. ročníka. Súťažili štyri trojčlenné družstvá.

Žiaci si pred kvízom naštudovali život a dielo tohto významného rusínskeho románopisca, oboznámili sa s jeho dobročinnou aktivitou. Dozvedeli sa tiež, že po 19-ročnom pôsobení v Snakove sa rozhodol odísť z rodného kraja pravdepodobne preto, aby mohol seba a svoju rodinu lepšie hmotne zabezpečiť a plnšie realizovať vlastné literárne ambície. Kým do svojho odchodu do USA publikoval iba v časopisoch, po odchode už vydával aj knižné publikácie. Počas života v Amerike nebol

ľahostajný k problémom našich emigrantov. Vystupoval proti denacionalizácii, ochraňoval svoj jazyk a kultúru a vyzýval vystaňovalcov k pomoci krajanom v Európe. Okrem rôznych povestí, básní a Starosloviensko-maďarsko-rusko-nemeckého slovníka je autorom prvého rusínskeho románu Marko Šoltys, v ktorom nájdeme veľa autobiografických črt Emila Kubeka.

A ako dopadol kvíz? Víťazom sa stalo B družstvo 7.A triedy, ktorú reprezentovali žiaci: Diana Feciskaninová, Sabína Oreničová, Filip Vygoda. Druhé miesto obsadila 8.A trieda, pred 9.A a A družstvom 7.A. Všetkým súťažiacim sa za výborné vedomosti osobne poďakoval Jaroslav Fecuš, predseda Miestnej organizácie Rusínskej obrody vo Svidníku, ktorá bola organizátorom akcie a zabezpečila pre súťažiacich sladké odmeny. V polovici decembra sa súťažiaci vyberú po stopách Emila Kubeka, ktorú bude organizovať Miestna organizácia Rusínskej obrody vo Svidníku. Nielen kvíz, ale aj osobná návšteva rodiska E. Kubeka, ktorá sa uskutoční 13.12.2017, určite prispeje k lepšiemu spoznaniu nášho regiónu a jeho osobností.

Centráčik

Nebud' otrok drog Nebud' otrok drog Nebud' otrok drog

Droga je psychotropná látka, ktorej používanie môže viesť k drogovej závislosti. Názov pochádza z holandského droog - „vyprahnutý“. Drogy ovplyvňujú myseľ, vôľu a úsudok, čo môže vyvolať závislosť, tiež známu ako návyk. Ich konzumácia sa často spája s celkovým nepokojom a stratou sebadôvery, nedostatkom sebavedomia, a opakovaná konzumácia drogy môže viesť k vytvoreniu závislosti. Do súťaže Nebud' otrok drog sa zapojili aj naši žiaci.

Ako menia drogy človeka?

Prečo vlastne ľudia berú drogy? A kto ich vymyslel? Načo sú dobré? Nikto to nechápe, pretože ubližujú, ale je to dôkaz toho, že na svete je možné všetko. Ale zaujíma ma jedno. Čo by sa stalo, keby som začala brať drogy ja?

V prvom rade by som prišla o svoju rodinu, blízkych a ľudí, ktorí ma majú radi. Prestala by som vnímať okolie a myslela by som len na to jediné, čo by ma v „mojom svete“ naplňalo. Drogy, drogy, drogy...

Stratila by som domov a ľudia by ma už nevideli ako normálneho človeka, ale ako závisláčku. No, bohužiaľ, niektorí ľudia sú až tak závislí, že stratili všetky svoje majetky, rodinu, a to najdôležitejšie, svojich priateľov. A tak by to bolo aj so mnou.

Ľudia, ktorí predávajú drogy, tzv. drogoví díleri, si na neplatičov dávajú pozor a zaujímajú sa o skôr bohatšiu vrstvu, pretože vedia, že o peniaze majú postarané. Nemajú záujem o to, čo sa stane s daným človekom. Pre neho je hlavné, že na tom zarobí. A ako by som získala peniaze ja?

Určite by som sa uchýlila k podvodom, krádeži, kradnutiu. A tým by som ubližovala svojim blízkym.

Dôkazom toho, že sa aj na Slovensku vyskytujú ľudia závislí na drogách, je opustená budova Pentagon v Bratislave, v ktorej bývali. Niekedy mi je z tých ľudí zle, ako si ničia život. A takto by som dopadla aj ja, ak by ma opantala droga. No niektorých, ktorí sa z toho dostali a aj tak ostali na ulici, ľutujem. Stratili rodinu, blízkych a nenašli už k nim cestu späť. Nie je správne, aby človek predávajúci omamné látky, ako sú drogy, bol bez viny. Pretože práve „vd'aka“ takýmto ľuďom sa už zničili mnohé životy. Ak by som aj ja podľahla „pokušeniu drog“, môj život by som už nedokázala ovládať. Ovládala by ho droga a tí, ktorí ju predávajú. A tak to býva so všetkými, ktorí sa jej zapredajú.

Ľudia by mali prestať brať drogy a na svet sa usmievať aj bez nich.

Kristína Potomová, 6.AZ

Práca Ivety Jurkovej, 7.AZ

Práca Michaely Surdeníkovej, 8.AZ

Ako by mi drogy skomplikovali život ?

Som žiačkou 7. ročníka a nikdy som nerozmýšľala, ako by mi drogy skomplikovali život. Ale raz som sa na hodine zamyslela a ...

Stretla som na ulici moju kamarátku. Pýtala som sa jej, čo tu robí, a ona odpovedala: „Fajčím, šak nevidíš?“ Spýtala som sa jej, prečo to robí. Iba prevrátila očami a povedala: „Chceš si to skúsiť?“ Súhlasila som. A vtedy sa to stalo! Skúsila som si to a ... cítila som, akoby som sa vznášala... Ona sa ma opýtala, ako sa cítim. Odpovedala som, že fajn. Večer sa ma opýtala, či si to zopakujeme zajtra. Prikývla som. Zajtra po škole. Pár dní sme sa tak stretávali, až som sa stala závislou. Bez cigarety som nevydržala ani deň. O pár mesiacov som mala chytené priedušky, ťažko sa mi dýchalo. Mama so mnou musela zájsť k lekáre. Keď ma kontrolovala, tak sa divne zatvárila a povedala: „Máš zadymené pľúca“. Potom som si pomyslela: „Ou, to nedopadne dobre, musím si vymyslieť nejakú dobrú výhovorku“.

Keď som prišla domov, rodičia sa ma pýtali, čo sa deje, prečo snímka ukázala nález na pľúcach. Darmo som sa vyhovárala a klamala, že som bola v miestnosti fajčiarov, neuverili mi, ale nič nepovedali. Ja som sa nepoučila, a dokonca som si doniesla cigarety aj domov. Ale to už bolo priveľa na rodičov. Našli ma s cigaretou na terase, keď sa nečakane vrátili skôr domov. Mali to premyslené, prekukli moje klamstvo a prichytili ma pri „čine“. Nemohla som už klamať, bola som „ako rybka chytená na háčiku“. Tak som im celý príbeh, ako to začalo, porozprávala. Trochu sa na mňa hnevali, ale pochopili to, aspoň myslím. Síce som dostala zaracha a prednášku, ako si môžem zničiť život, ale poučila som sa. Teraz už viem, že drogy škodia.

Vtom zazvonilo na hodinu a ja som sa prebrala. Uvedomila som si, že nič z toho sa nestalo, ale bola som zhrozená, ako by mi drogy zmenili život.

Michaela Skirková, 7.AZ

Ako by mi drogy skomplikovali život?

Mám 12 rokov. Som žiačkou 7. ročníka. Nikdy som neuvažovala nad tým, čo by sa stalo, keby som užívala drogy. Niektorí ich však užívajú. A čo sa stane s takým človekom a najmä s dieťaťom? To si viem živo predstaviť, čo by sa stalo. Na ulici stretávam často takýchto podivných ľudí.

Raz som stretla jedného pána, ako užíva drogy. Hrozné. Na druhý deň som šla do mesta a stretla som ho opäť. Pýtal sa ma, či som to už skúšala. Odpovedala som, že nie, určite nechcem dopadnúť ako on. Už len moja predstava, čo by sa stalo, bola hrozná... Raz sa mi to snívало.

Skončila by som s tým na psychiatrii, lebo na deti drogy pôsobia ešte horšie ako na dospelých. Stále som rozmýšľala, ako ich zohnať, doma ukryť... Bola som náladová, nechcela som sa

s rodičmi rozprávať, myslela som len ako na to, nič iné ma nezaujímal. Stratila som kamarátov a namiesto nich som si našla takých, s ktorými som bola v inom svete, vo svete bez starostí ... Cítila som sa ako v nebi. Najhoršie bolo, že rodičia boli z toho nešťastní. Boli zhrození tým, čo robím. Ale, našťastie, stáli pri mne, hoci som im svojím správaním ubližovala. Mama mi zakázala sa stretávať s mojimi „novými“ priateľmi, zaviedla ma k lekáre, ktorá mala na starosti takú mládež, ktorá bola drogovou závislá. Nakoniec všetko dobre dopadlo, bola som pod kontrolou a najmä pod prísny okom rodičov.

Bola som rada, že to bol len sen. Nechcem to nikdy zažiť.

Natália Oreničová, 7.AZ

Začíname adventné obdobie

Slovo advent pochádza z latinského „adventus“ a znamená príchod. Symbol adventného obdobia, ktoré trvá štyri týždne, je adventný veniec so štyrmi sviečkami, ktoré sa postupne zapália počas štyroch adventných nediel. Sviečky pôvodne bývali tmavomodré alebo fialové, symbolizujúce liturgické farby adventných nediel.

Dnešné vence sú modernejšie, kreatívnejšie, stali sa dôležitou výzdobou našich domácností, ale aj kancelárií, škôl či úradov. Veniec je od nepamäti symbolom víťazstva, radosti, úcty a kráľovskej dôstojnosti. Obsah adventnej doby výstižne vyjadrujú staré adventné piesne – roráty – zostavené podľa biblických textov, prevažne prorockých. Spievali sa pred svitaním a pripomínali, že pred narodením Krista ľudstvo „kráčalo v tmách“.

Adventný veniec je súčasťou našich katolíckych tradícií. Avšak, skutočný pôvod nie je presne známy. Isté pramene hovoria, že predkresťanské germánske národy počas chladných a tmavých decembrových dní pomocou venca so zapálenými sviečkami vyjadrovali nádej túžobne očakávaných dlhších a teplejších jarných dní. V Škandinávii počas zimy boli zapálené sviečky umiestnené do kruhu a ľudia sa modlili k bohu svetla, aby otočil zem späť k slnku, predĺžil dni a vrátil na zem teplo. V stredoveku si kresťania prispôbili túto tradíciu a používajú adventné vence ako súčasť svojej duchovnej prípravy na Vianoce.

Iné dôkazy naznačujú, že adventný veniec bol vynájdený až v 19. storočí. V roku 1839, J. H. Wichern postavil veľký drevený kruh a položil na neho 19 malých červených a 4

veľké biele sviečky. Malú sviečku zapálil postupne každý všedný deň v čase adventu. V nedeľu rozsvietil veľkú bielu sviečku. Tento zvyk sa ujal na pôde protestantskej cirkvi v Nemecku. Neskôr sa adventný veniec vyvinul do menšej podoby so štyrmi alebo piatimi sviečkami, ako ho poznáme dnes.

Adventný veniec je vyrobený z rôznych ihličnanov, ktoré znamenajú trvalý život. Aj tieto ihličnany majú tradičný význam, ktorý je možné interpretovať v našej viere: *Vavrín* znamená víťazstvo nad prenasledovaním a utrpením, *borovica*, *cezmina* a *tis*, znamenajú nesmrteľnosť a *cédr* sa pripisuje sila a uzdravenie. *Cezmina* má aj špeciálny kresťanský symbol: pichľavé listy pripomínajú trňovú korunu. **Okrúhly tvar venca, nemá začiatok ani koniec, symbolizuje večnosť Boha, nesmrteľnosť duše a večný život nájdený v Kristovi.**

Šišky, oriešky alebo semienka, ktoré zdobia veniec sú symbolom života a vzkriesenia. **Štyri sviečky** reprezentujú štyri týždne adventu. Svetlo opäť znamená Kristus, svetlo veta.

Zima

Posledné ročné obdobie v roku,
Mikuláš, Ježiško, rodina po boku.
Čaro Vianoc nás prinúti
nehádať sa, nič nás vtedy nezarmúti.
Jeden deň bez hádok, zla,
vianočná hviezda sa k nám po oblohe zviezla.
Vianočná nálada
v celom dome prevláda.

Diana Feckaninová, 7.AZ

Ked' kopne múza

Priateľ

Priateľ ťa poteší, nezradí,
môžeš mu vyliat' dušu do dlaní.

Keď sa ti chce plakať,
vždy ťa poteší,
keď sa smeješ
aj on má radosť.

Je tu pre teba dnes i zajtra.

Má čas pomáhať,
keď srdce žiada.

Nikdy ťa neopustí,
pretože priateľ s tebou
zdieľa dobré aj zlé dni.

Soňa Combalová, 9.AZ

Úsmev

Šťastné dievča má úsmev na tvári,
žiaľ, nikto nevie, či je pravý.

Možno za ním skrýva smútok,
žiaľ či človeka bez ducha,

no teraz to tak býva,
city sa skrývajú do temného rúcha.

Možnože je pravý,
kúsok šťastia to spraví.

Veď je to liek pre celý svet.

Je to predsa nemý kamarát,
môžeme ho len tak dať.

S úsmevom sa ľahšie žije,
rýchlo smútok preč odbije.

Barbora Siroková, 7.A

Myšlienky

Moje myšlienky sú ako sny,
ktoré skúšam nájsť každú noc.

Ale čas, ktorý v nich preteká,
sa nedá nájsť.

Tak ako kamienok pomaly padá,
aj sny pretekajú nočným životom.

Sabína Oreničová, 7.AZ

Láska hýbe mojím svetom

Láska je ako dážd' z neba.

Láska je šťastie, ktoré sa kúpiť nedá.

Láska je ako kvet,

láska je veľká ako svet.

Ver tomu, že väčšej krásy niet.

Láska je, keď sa majú dvaja radi.

Láska je, keď jeden druhého nezradí.

Láska je ako obloha,

láska je nádherná ako príroda.

Je ako divoká rieka, blízka a zároveň ďaleká.

Láska hýbe aj mojím životom,

je na každú chorobu zázračným liekom.

Diana Feckaninová, 7.AZ

Svet

Teplý lúč slnka

sa dotkol môjho srdca

Vyčaril mi úsmev na tvári.

Vidím vyvierajúci prameň zo skaly.

Je v ňom vytesaná krajina kúziel.

V diaľke sa skrýva nekonečný svet.

Lívia Kuriplachová, 9.AZ

Zahviezdiši v súťažiach

Lívia Kuriplachová, 9.AZ v súťaži Gerbócova literárna Snina - 1. miesto

Cena Andreja Chudobu – 3. miesto

Literárna Senica Laca Novomeského – ČU

Topoľčianske textobranie 2017 - Cena lit. klubu

TakSi

Soňa Cimbalová, 9.AZ v súťaži Gerbócova literárna Snina – ČU

Topoľčianske textobranie 2017 - Cena lit.klubu TakSi

Liana Olejárová, 3.AZ - Gíraltovský hudák - 1.miesto

Vianočná hviezdička – zlaté pásmo

Dávid Hužvej, 4.AZ - Jesenná fantázia z plodov zeme 2017 - 3. miesto

ŠKD – Jesenná fantázia z plodov zeme 2017 - Diplom za kolektívnu prácu

Iveta Jurková, 7.AZ - Jesenná fantázia z plodov zeme 2017 - 2. miesto

Viktória Slivovičová, 7.AZ - Jesenná fantázia z plodov zeme 2017 - 2. miesto

Vanesa Demeterová, 7.AZ - Jesenná fantázia z plodov zeme 2017 - 2. miesto

Diana Gabriela Džalajová a Ľudmila Lukáčová, 5.AZ – Vianočná hviezdička

Starší žiaci ZŠ – Futsalový turnaj – 2. miesto v okresnej súťaži

Michaela Skirková a Natália Oreničová – Cena poroty O najkrajší betlehem

Veronika Kromková, Bianka Červeňáková, Kiara Sadivová – 2. miesto

O najkrajší betlehem

Michaela Surdrníková, 8.AZ – víťazka súťaže Detský čin roka 2017- Pomoc v rodine

Kristína Jurková, 7:AZ – finalistka súťaže Detský čin roka – Pomoc prírode

Blahoželáme
Blahoželáme

ZŠ Spojenej školy
ZŠ Spojenej školy
pripravuje

Vianočné trhy
Vianočné trhy
a
Vianočnú čajovňu

14.12.2017

14.12.2017

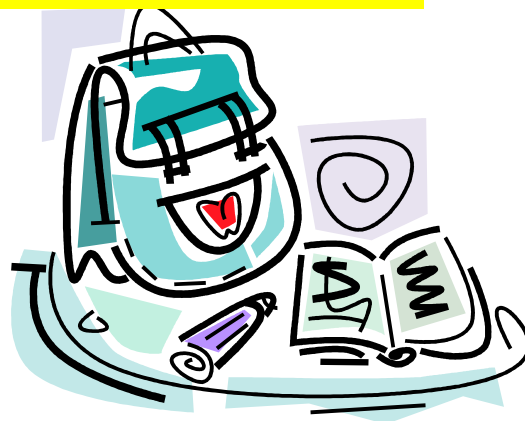
16.:00

Tešíme sa na stretnutie!
Tešíme sa na stretnutie!

**Časopis Centráčik pripravili a vydali žiaci Literárneho krúžku Centráčik,
zložka Základná škola vo Svidníku**

Redaktori: Soňa Cimbalová
Lívia Kuriplachová
Barbora Siroková
Diana Feckaninová
Natália Oreničová
Sabína Oreničová
Michaela Skirková
Viktória Paligová

Prispievateľ: Kristína Potomová
Kristína Pilipová

Adresa: Spojená škola, ZŠ
Centrálňa 464
089 01 Svidník

E-mail: zakladna@spojenaskolask.sk, tel.: 054/788 2042, mobil: 0911 750 314
0903625471

Informácie: www.spojenaskolask.sk

**Časopis Centráčik vychádza od školského roku 2002/2003 ako občasník
pod vedením Mgr. Anny Lažovej**